

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شگفت انگیزترین معماری جهان

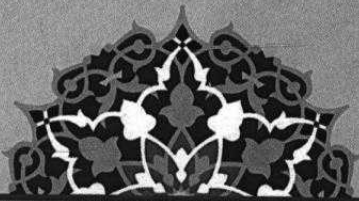
شگفتی های معماری در بناهای تاریخی و معاصر ایران و جهان

تألیف و تحقیق:
عاطفه: فخر قائمی

انتشارات خاتم

۱۳۹۹

سرشناسه: فخر قائمی، عاطفه، ۱۳۶۷-
عنوان و نام پدیدآور: شگفت‌انگیزترین معماری جهان: شگفتی‌های معماری در بناهای تاریخی
و معاصر ایران و جهان/تالیف و تحقیق عاطفه فخر قائمی؛ عکاسان مریم غفاری، علی اسدزاده.

مشخصات نشر: مشهد: خاتم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۲۱۷ ص: مصور (رنگی): ۲۹×۲۲ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۵۷-۴۹-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: واژه‌نامه.
یادداشت: کتابنامه.

موضوع: ایران — آثار تاریخی
Iran — Antiquities

موضوع: آثار تاریخی

Antiquities

موضوع: ساختمان‌های تاریخی

Historic buildings

موضوع: ساختمان‌های تاریخی — ایران — تبریز

Historic buildings — Iran — Tabriz

موضوع: معماری — ایران

Architecture — Iran

رده بندی کنگره: DSR۱۳

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۰۴۳

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۶۸۳۷۷

وضعیت رکورد: فیبا

۰۹۱۵۹۰۶۸۳۸۶

نشر و پخش:

شناسنامه

نام کتاب: شگفت‌انگیزترین معماری جهان

تالیف و تحقیق: عاطفه فخر قائمی

ناشر: انتشارات خاتم

صفحه آرای و گرافیک: عاطفه فخر قائمی

با همکاری دفتر انتشارات خاتم

تهیه عکس و تصاویر: آرشیو انتشارات خاتم

عکاسان: مریم غفاری و علی اسدزاده

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: فرخی

قیمت: ۲۲۰،۰۰۰ تومان

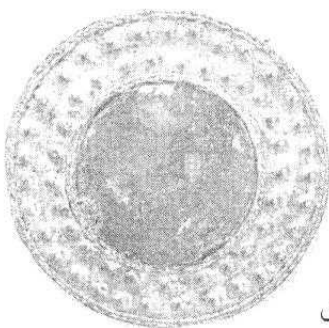
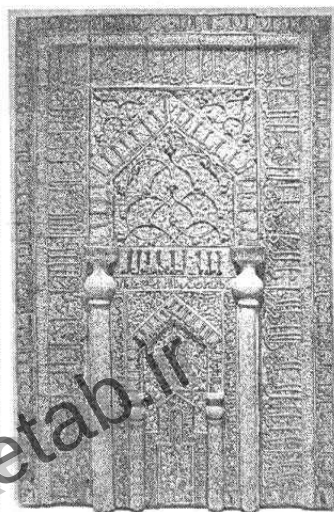
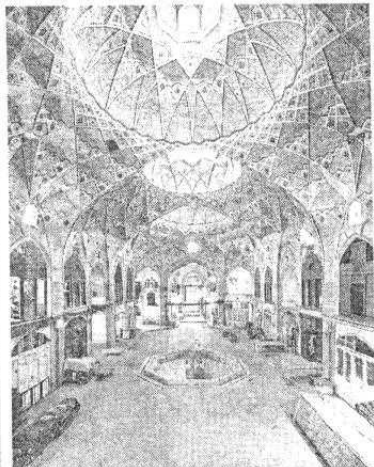
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۵۷-۴۹-۹

هرگونه استفاده از مطالب و عکس‌ها پیگرد قانونی دارد مگر با اجازه نامه کتبی ناشر.

کلیه حقوق محفوظ است.

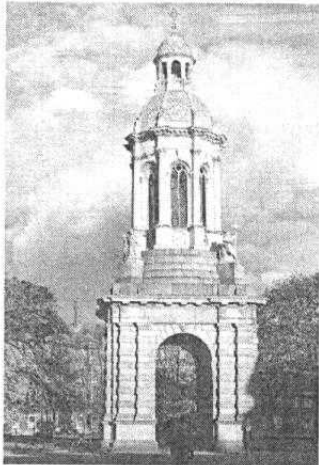
فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۳۷	یخدان تاریخی چهار برج	۹	مقدمه
۳۷	حمام شاه	۱۲	فصل اول تعریف معماری
۳۸	خانه داروغه	۱۳	معماری
۳۸	خانه ملک	۱۳	پیدایش و معماری بومی
۳۹	باغ خونی	۱۳	معماری باستانی
۳۹	باغ ملی	۱۴	معماری آسیایی
۳۹	حوضخانه هزار دستان	۱۴	معماری اسلامی
۴۰	مدرسه عباسقلی خان	۱۴	قرون وسطی
۴۰	مصلای مشهد	۱۵	مدرنیسم
۴۰	مصلای طرک	۱۶	معماری معاصر
۴۱	رباط طرک	۱۷	معماری و هنر
۴۱	کلیسای مسروپ مقدس	۱۷	رنگ در معماری
۴۱	چهار طاقی های چلاغد و سنگبر	۱۷	معماری و مهندسی
۴۲	ایستگاه آهن مشهد	۱۹	ویتروویوس ایستایی کارایی زیبایی
۴۲	آرامگاه حکیم فردوسی توسی	۱۹	طبیعت در معماری
۴۳	مجموعه خواجه ربیع	۱۹	معماری پیش از جنگ جهانی دوم
۴۴	آرامگاه نادرشاه افشار	۲۱	فصل دوم تاریخ هنر ایران
۴۴	آستانه گنبد خشتی	۲۲	پیش درآمد تاریخ هنر ایران
۴۵	بنای پیر پالاندوز	۲۴	تاریخ هنر ایران- دوره میانه-سده اول تا سوم هجری
۴۵	مقبره امیر ملک شاه	۲۶	تاریخ هنر ایران- دوره میانه-سده چهارم تا ششم هجری
۴۶	گنبد سبز	۲۸	تاریخ هنر ایران- دوره میانه-سده هفتم تا هشتم هجری
۴۶	مقبره میرزا ابراهیم رضوی	۳۰	تاریخ هنر ایران- دوره میانه-اواخر سده هشتم و نهم هجری
۴۶	قبرستان آرامنه مشهد	۳۱	مسجد بی بی خانم یا بی بی خاتون -سمرقند
۴۷	مجموعه خواجه اباصلت	۳۳	فصل سوم معماری ایران
۴۷	آرامگاه خواجه مراد	۳۴	جاذبه های تاریخی مشهد
۴۸	برج اخنگان	۳۵	موزه های آستان قدس رضوی
۴۹	حرم امام رضا(ع)	۳۶	گنبد هارونیه
۴۹	تاریخچه ساخت حرم امام رضا (ع)	۳۶	موزه شه لافتی

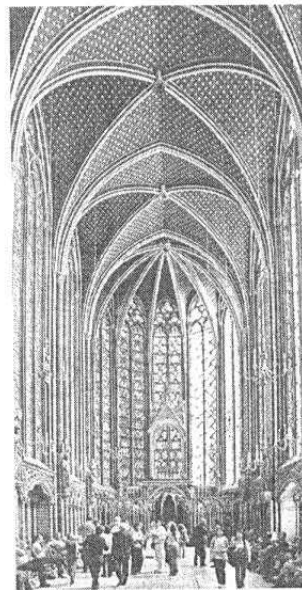
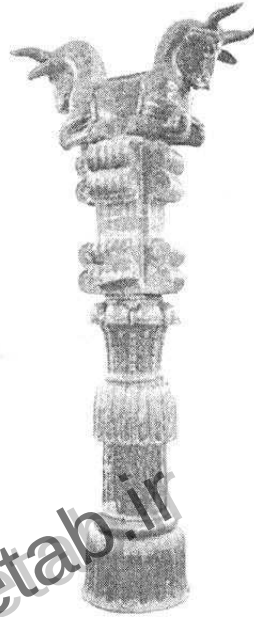
فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۶۳	شیخ صفی الدین اردبیلی که بود	۵۰	سامانیان اولین آبادگران
۶۴	مراحل ساخت مجموعه	۵۰	نقارخانه
۶۴	قسمت های مختلف بنا	۵۱	سلجوقیان اولین گنبد
۶۵	سردرهای ورودی	۵۱	خوارزمشاهیان دوران کاشی های سنجری
۶۵	حیاط بزرگ	۵۱	تیموریان مسجد گوهرشاد و مدرسه دو در
۶۶	راهروهای میانی یا صحن کوچک	۵۲	گنبد سلطانیه زنجان بزرگترین گنبد آجری جهان
۶۶	چله خانه جدید	۵۳	تاریخچه ساخت بنایی برای دفن پیکر امام علی (ع)
۶۷	صحن اصلی یا حیاط داخلی	۵۳	سلطان محمد خدابنده که بود
۶۷	جنت سرا	۵۴	شاهکاری از معماری اسلامی
۶۸	دارالحديث یا طاق متولی	۵۵	بخش های اصلی گنبد سلطانیه
۶۸	قندیل خانه یا دارالحفاظ	۵۵	تربت خانه
۶۹	درگاه ورودی قندیل خانه	۵۵	سردابه
۶۹	محل بیرونی قندیل خانه	۵۶	گنبدخانه
۷۰	چینی خانه	۵۶	رازهای نهفته در تعدد طبقات بنا
۷۰	آرامگاه شاه اسماعیل	۵۷	تزئینات گنبد سلطانیه اوج هنر و خلاقیت
۷۱	گنبد الله الله	۵۸	کتیبه های گنبد سلطانیه
۷۱	حرم خانه	۵۸	چرا این بنا هشت منار دارد
۷۲	شهید گاه	۵۸	ساعت آفتابی سنجش هوشمندانه زمان
۷۲	ثبت ملی و جهانی	۵۹	پی گنبد سلطانیه شاهکاری در استحکام بنا
۷۳	قره کلیسا اولین کلیسای جامع جهان مسیحیت	۵۹	سازه های از میان رفته
۷۳	علت مهم بودن این کلیسا	۶۰	موزه گنبد سلطانیه
۷۴	قره کلیسا رامگاه ابدی چه کسی است	۶۰	ثبت ملی و جهانی
۷۵	قره کلیسا میزبان مراسمی مهم در دنیای مسیحیان	۶۱	مرمت گنبد سلطانیه احیای بخش مهمی از تاریخ ایران
۷۶	ثبت ملی و جهانی قره کلیسا	۶۱	امکانات گردشگری
۷۶	معماری قره کلیسا ساه و شکوهمند	۶۲	مجموعه خانقاه و بقعه شیخ صفی الدین اردبیلی
۷۸	معماری بخش قدیم و جدید کلیسا	۶۲	چرا مجموعه خانقاه و بقعه شیخ صفی الدین اردبیلی
۷۸	تاریخچه قره کلیسا ایستادگی در برابر ناملایمات روزگار	۶۲	بقعه شیخ صفی الدین اردبیلی شاهکار هنر و معماری
۸۰	امکانات رفاهی	۶۳	تاریخچه و سازنده

فهرست مطالب

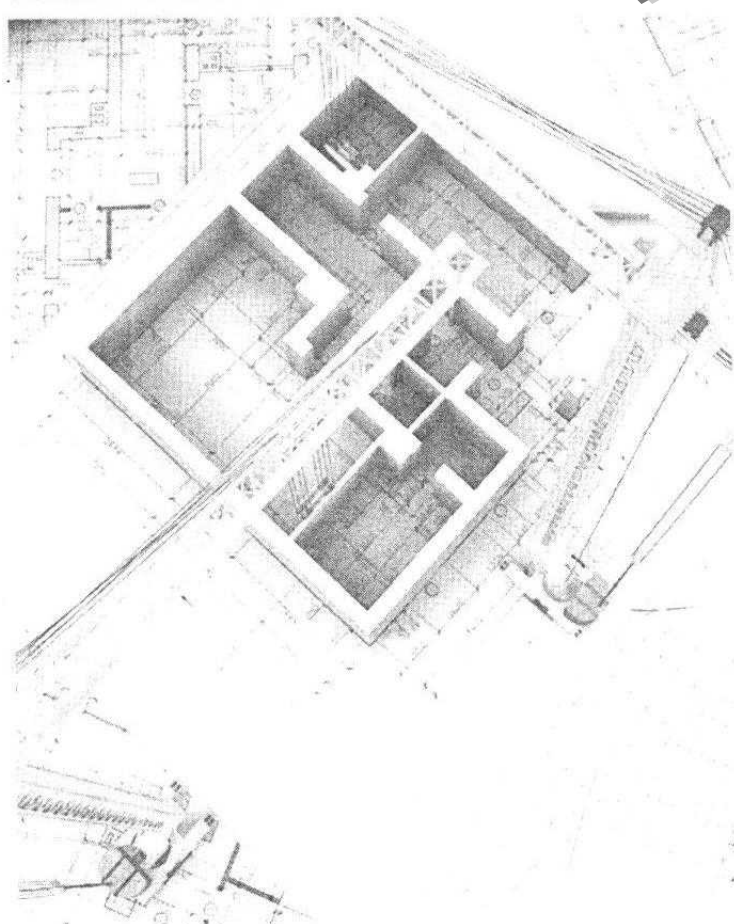
صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۹۵	حمام وکیل شیراز	۸۰	بهترین فصل سفر
۹۶	حمامی با چهار قرن قدمت در مشهد	۸۱	پیشینه موزه در ایران
۹۷	حمام ششصد ساله سمنانی ها	۸۲	موزه ایران باستان
۹۸	تبریز زیباترین شهر توسعه یافته جهان اسلام با	۸۲	موزه آستان قدس رضوی
	هشصد خانه تاریخی	۸۳	موزه پارس شیراز
۹۸	خانه استاد شهریار	۸۳	موزه تاریخ طبیعی همدان
۹۸	خانه پروین اعتصامی	۸۳	موزه آبادان
۹۹	خانه گنجی ای زاده	۸۴	موزه چهل ستون اصفهان
۹۹	خانه شربت اوغلی	۸۵	بازارهای تاریخی ایران
۹۹	خانه سرخه ای	۸۵	بازار زنجان
۹۹	خانه مشروطه	۸۵	بازار قم
۱۰۰	خانه قدکی شهر تبریز	۸۶	بازار نائین
۱۰۰	خانه بلورچیان	۸۶	بازار کرمانشاه
۱۰۰	خانه علی حسیو	۸۷	بازار قزوین
۱۰۱	خانهختایی تبریز	۸۷	بازار کاشان
۱۰۱	خانه لاله ایی	۸۸	بازار کرمان
۱۰۱	خانه بهنام	۸۸	بازار وکیل
۱۰۲	خانه ثقه الاسلام	۸۹	بازار تبریز
۱۰۲	خانه صرافلار	۸۹	بازار اردبیل
۱۰۲	خانه قاسم اهری	۹۰	بازار های تهران
۱۰۲	عمارت شهرداری تبریز	۹۰	بازار شوش
۱۰۳	عمارت ائل گلی تبریز	۹۰	بازار تجریش
۱۰۳	خانه حریری	۹۱	بازار بزرگ تهران
۱۰۴	خانه امیر نظام گروسی	۹۱	بازار دوم نازی آباد
۱۰۴	خانه حیدرزاده	۹۲	شش حمام تاریخی ایران
۱۰۵	خانه سیف العلما	۹۳	حمام نواب تهران
۱۰۵	خانه امیر ارشد ورزقان	۹۳	حمام علی قلی آقا
۱۰۵	خانه های تاریخی آذربایجان آیینی های که باید پاک شوند نه خراب	۹۴	حمام گنجعلی خان

مقدمه

معماری در لغت به معنای علم بنائی و آباد سازی آمده و معمار به معنای بسیار عمارت کننده و کسی است که در آبادانی جهان می کوشد. قدمت معماری به عنوان یک فن برای ایجاد سرپناه، به قدمت تاریخ بشر می رسد اما معماری امروزه در جهان ترکیبی از صنعت ساختمان سازی به علاوه هنر، فلسفه، جامعه شناسی، روان شناسی اجتماعی، اخلاقی، اقتصاد، جغرافیای طبیعی و انسانی، برنامه ریزی و توسعه اقتصادی و علوم طبیعی نظیر زیست شناسی و محیط زیست است.

▼ تخت جمشید نمونه‌ای از معماری ایرانی و هخامنشی

این تعریف، معماری را از طراحی مهندسی که استفاده خلاقانه از مصالح و فرم‌ها با بهره‌گیری از قواعد علمی است، متمایز میکند. اثر معماری به عنوان نماد های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی یک کشور شناخته میشود. باید توجه داشت که امروزه واژه معماری در دو معنای وابسته بکار می رود:

یکی معماری به عنوان فرایند سازماندهی فضا که اسم معنا به شمار می آید و به یک تلاش آفرینشگر خلاقانه ادبی توجه خاصی دارد و بر پایه ی علمی-تجربی، هنر و فناوری ساخت پدید می آید این برداشت بیشتر از سوی معماران صورت میگیرد. دوم معماری به عنوان دستاورد سازماندهی فضا یا اثر معماری که اسم ذات شمرده شده است و به ساختمان هایی اشاره دارد که پیش از ساخت آنها این فرایند پیموده شده است. تعاریف مختلفی که تا امروز از معماری ارائه شده است، اغلب به گونه‌ای بر اهمیت فضا در معماری افشاری می کنند، به گونه ای که وجه اشتراک بسیاری از این تعریف ها، در تعریف معماری به مثابه فن سازماندهی فضا است. به نقلی دیگر موضوع اصلی معماری این است که چگونه فضا را با استفاده از مصالح و روش های مختلف، به شکلی خلاق سازماندهی کنیم.

در زمان گذشته به جای کلمه معمار، از مهرآز استفاده می‌کردند. معمار شخصی است که تفکرات خالص و خلاقانه خود را بر اساس تعریف‌های گوناگون با توجه به فرهنگ - سبک معماری منطقه - اقلیم - کاربری فضا و فاکتورهای مهم دیگری اتود می‌زند. از معماران معروف ایران باستان می‌توان به شیخ بهایی اشاره کرد که او طراح حمامی بود که تنها با یک شمع گرم می‌شد که این شمع از طریق تساعد گازهای زیرزمینی روشن نگه داشته می‌شد.

کلیه دوره‌های معماری گرفته شده است از فکرهای مقطعی جامعه و تحت تأثیر فلسفه بوده است. معماری با توجه به یک سری قانون‌های کلی تعریف می‌شود و هر کدام سبک‌های زیادی را در خود قرار داده‌اند. به عنوان مثال در دوره مدرن همه چیز به سمت نو بودن و تجدیدخواهی حرکت میکند، اما در دوره پست مدرن (پسامدرن) مدرنیته با توجه به سنت مطرح می‌شود.

اصفهان - حمام شیخ بهایی با راز نامکشوف خود یعنی گرم شدن منبع حمام با شمعی که همواره روشن بوده، تبلور هنر معماری و ذهن خلاق ایرانیان در طراحی بناها است؛ موضوعی که سالها ذهن دانشمندان جهان را مشغول کرد.

شیخ بهایی

